

Çevrimiçi Ö?renci Ba?I?I?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çevrimiçi Ö?renci Ba?I?I?k Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18540>

Özet

Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?i (ÇÖBÖ), ö?rencilerin çevrimiçi öğrenme ortamlar?nda sergiledikleri bili?sel, duyu?sal, davran??sal ve performans odakl? ba?l?l?k düzeylerini ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir araçtır. Bu ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?, 2022 y?l?nda Polat, Hopcan ve Kamal? Arslanta? tarafından gerçekte?tirilmi?tir. Uyarlama, ölçe?in Türk kültürüne ve e?itim sistemine uygunlu?unu, psikometrik özellikler aç?s?ndan **geçerlik** ve **güvenirlik** kriterlerini kar??lay?p kar??lamad??n? belirlemeyi amaçlam??tır. Bu çal??ma, uzaktan e?itim süreçlerinde ö?renci kat?l?m?n? ve ba?ar?s?n? de?erlendirmek için kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?i, Çevrimiçi Öğrenme, Uzaktan Eğitim, Ölçek Uyarlama, Ö?renci Kat?l?m?, Psikometri, Yüksekö?retim.

Yazarlar

Elif Polat, Sinem Hopcan, Tuba Kamal? Arslanta?.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, **çevrimiçi öğrenme** süreçlerine kat?lan ö?rencilerin ba?l?l?k düzeylerini sistematik ve çok boyutlu bir ?ekilde ölçmektir. Ba?l?l?k, akademik ba?ar? ve öğrenme ç?kt?lar?n?n önemli bir belirleyicisi oldu?undan, bu ölçek e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lar?na çevrimiçi derslerin etkinli?ini de?erlendirme imkan? sunmaktadır.

Uyarlama çal??mas?n?n spesifik amacı, orijinal ölçe?in psikometrik yap?s?n? koruyarak, Türkçe konu?an ö?renci popülasyonu için güvenilir ve geçerli bir ölçüm araç? salamaktır. Bu, özellikle COVID-19 pandemisi sonrası yayg?nla?an uzaktan e?itim modellerinde ö?renci etkile?imini ve motivasyonunu izlemek için hayati önem ta??maktadır.

Yap?

Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?i, ö?renci ba?l?l?k düzeyini dört temel boyutta incelemektedir: Beceriler (Davran??sal/Bili?sel), Duygu (Duyu?sal/Motivasyonel), Kat?l?m (Sosyal Etkile?im) ve Performans (Akademik Ba?ar? Alg?s?). Bu çok boyutlu yap?, ba?l?l?k düzeyini sadece pasif kat?l?m olmad??n?, ayn? zamanda bili?sel çaba, duygusal yat?r?m ve sosyal etkile?imi de içerdiiini vurgular.

Beceriler (Behavioral/Cognitive): Ö?rencinin derse haz?rl?k, not alma, düzenli çal??ma ve kaynaklar? kullanma gibi aktif öğrenme stratejilerini ne ölçüde kulland??n? ölçek (Maddeler 1, 3,

4, 5, 6, 7, 8).

Duygu (Affective/Motivational): Ö?rencinin derse kar?? gösterdi?i ilgi, çaba, konuyu günlük hayatla ili?kilendirme iste?i ve ö?renmeye yönelik içsel motivasyonunu de?erlendirir (Maddeler 2, 9, 10, 11, 12).

Kat?l?m (Participation/Interaction): Ö?rencinin çevrimiçi tart??ma forumlar?na, sohbetlere ve e-posta yaz??malar?na aktif olarak kat?lma ve s?n?f arkada?lar?na yard?m etme davran??lar?n? inceler (Maddeler 13, 14, 15, 18, 19).

Performans (Outcome): Ö?rencinin dersi ba?ar?yla geçece?ine dair alg?s?n? ve s?navlardaki ba?ar?s?n? içeren sonuç odakl? beklentileri ölçer (Maddeler 16, 17).

Geçerlik

Polat ve arkada?lar? (2022) taraf?ndan yürütölen uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal **geçerli?i** genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir. DFA, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörölen dört faktörlü yap?y? destekleyip desteklemedi?ini test etmek için kullan?l?r.

Uyarlama sürecinde ayr?ca dilsel ve kültürel **geçerlik** çal??malar? yap?lm??t?r. Bu süreç, maddelerin Türkçe'ye do?ru bir ?ekilde çevrildi?inden ve Türk ö?rencilerin ö?renme deneyimlerini kültürel olarak uygun bir biçimde yans?tt??ndan emin olmay? içerir. Çal??man?n sonuçlar?, ölçe?in çevrimiçi ö?renme ba?lam?nda ö?renci ba?l?l?k?n? ölçmek için yap?sal olarak geçerli oldu?unu göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizleri, genellikle Cronbach Alfa iç tutarl?l?k katsay?s? kullan?larak rapor edilir. Bu katsay?, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ne ölçüde tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Uyarlama çal??mas?, Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?i'nin genel olarak ve alt boyutlar baz?nda yüksek iç tutarl?l?k?na sahip oldu?unu ortaya koymu?tur. Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in farklı uygulamalarda istikrarl? sonuçlar verece?i ve ölçüm hatalar?n?n minimum düzeyde tutulaca?? anlam?na gelmektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak amac?yla **faktör analizi** tekniklerini kullanm??t?r. ÇÖBÖ'nün dört faktörlü yap?s? (Beceriler, Duygu, Kat?l?m ve Performans) test edildi?i ve bu yap?n?n Türk örnekleminde de kabul edilebilir uyum indeksleri ile do?ruland?? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, ölçe?in çok boyutlu do?as?n? istatistiksel olarak desteklemi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li **Likert Ölçeği** türünde derecelendirme. Seçenekler, "beni kesinlikle tanımlamıyor" (1) ile "beni tamamen tanımlıyor" (5) arasında değişmektedir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlaması yapılmıştır).

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle yükseköğretim veya uzaktan eğitim gören öğrenciler).

Yaş Grubu: Genç yetişkinler (Üniversite çağı ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Polat, Hopcan ve Kamal Arslanta (2022) çalışması için örneklem, çevrimiçi eğitim alan öğrencilerden oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli (Self-report) anket formatında, 19 maddeden oluşmaktadır. Bilişsel, duygusal, davranışsal ve performans boyutlarında öğrenci bağlılığı ölçer.

Anahtar Kelimeler

Öğrenci Bağlılığı, Eğitim Teknolojisi, Uzaktan Eğitim, Ölçek Geliştirme, Likert Ölçeği, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: elif.polat@iuc.edu.tr (Sorumlu Yazar Elif Polat)

Yazma Adresi: İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa (İletişim e-posta adresi üzerinden çekilmesini isterseniz).

İzinler, Ücret ve Test Yayınlama

İzinler ve Ücret: Kullanım için izin ve ücret bilgileri, sorumlu yazar Elif Polat ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir. Akademik araştırmalarda kullanım genellikle kaynak gösterilerek serbest olabilmektedir.

Test Yayınlama (Uyarlama): 2022.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [cevrimici-ogrenci-baglilic-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/cevrimici-ogrenci-baglilic-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Polat, E., Hopcan, S. & Kamal? Arslanta?, T. (2022). Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?inin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çal??ması. *E?itim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 12(1), 41-56. Doi: 10.54535/rep.1017070.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.org.tr

Çevrimiçi Ö?renci Ba?l?l?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?itirilmemelidir.

Beceriler 1. Derse düzenli olarak çal??tım.

Duygu 2. Ders için çaba gösterdim.

Beceriler 3. Ders için verilen kaynaklar? okudum.

Beceriler 4. Derslerden sonra içeri?i anlad???mdan emin olmak için ders notlar?na baktım.

Beceriler 5. Derse planl? bir ?ekilde çal??tım.

Beceriler 6. Okumalar, sunumlar veya ders videolar? hakk?nda notlar aldım.

Beceriler 7. Dersi dikkatlice dinledim.

Beceriler 8. Ders materyallerini dikkatlice okudum.

Duygu 9. Dersin içeri?ini günlük hayat?mla ili?kilendirmek için çabaladım.

Duygu 10. Dersin içeri?ini günlük hayat?mda uygulamak için çabaladım.

Duygu 11. Dersi ilginç hale getirmenin yollar?n? buldum.

Duygu 12. Dersin içeri?ini ö?renmek için istekliydim.

Kat?l?m 13. Ö?retici ya da di?er ö?rencilerle çevrimiçi sohbet, tart??ma veya e?posta yaz??malar? s?ras?nda e?lendim.

Kat?l?m 14. Küçük grup tart??ma forumlar?na aktif olarak kat?ldım.

Kat?l?m 15. S?n?f arkada?lar?ma yardım ettim.

Performans 16. Dersi yüksek notla geçece?imi dü?ünüyorum.

Performans 17. S?navlarda / quizlerde ba?ar?l? oldum.

Kat?l?m 18. Çevrimiçi sohbetlere kat?ldım (sohbet, tart??malar, e?posta).

Kat?l?m 19. Tart??ma forumuna düzenli olarak ileti gönderdim.